

memo aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 5267
onderwerp Meicirculaire gemeentefonds 2021

van het college van burgemeester en wethouders
datum 29 juni 2021

memo

1. Inleiding

Het Rijk informeert de gemeenten meerdere keren per jaar over de uitkering uit het gemeentefonds via de zogenaamde circulaire. De belangrijkste en vaak ook meest uitgebreide zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. De meicirculaire is vooral van belang omdat de provinciale toezichthouder voorschrijft dat de programmabegroting gebaseerd moet zijn op de meest recente meicirculaire. Dat betekent dat de meicirculaire 2021 verwerkt moet worden in de programmabegroting 2022-2025.

2. Effect meicirculaire 2021 op hoofdlijnen

Het belangrijkste doel van de doorrekening van deze meicirculaire is het bepalen van het effect van de circulaire op het financieel perspectief en de aanscherping van het perspectief dat in de Kadernota 2022-2025 is geschetst. Vanwege de verschijningsdatum van de circulaire (31 mei 2021) en de tijd die nodig is voor de doorrekening en analyse, konden de effecten niet in de Kadernota worden verwerkt. Via voorliggend memo wordt de gemeenteraad alsnog door het college geïnformeerd.

In financiële zin pakt de meicirculaire in 2021 en 2022 positief uit. 2023 is het omslagjaar. Desondanks blijft het financieel perspectief in 2024 en verder positief. Zie onderstaand overzicht.

Bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Geactualiseerd meerjarenperspectief t.b.v. 2021 en programmabegroting 2022 – 2025 (conform Kadernota 2022-2025 – pagina 5)	-9.876	-4.392	-1.572	371	1.583
Effect meicirculaire 2021	860	780	-51	-167	-611
Meerjarenperspectief incl. meicirculaire	-9.016	-3.612	-1.623	204	972

Zoals aangegeven in de Kadernota 2022-2025 heeft de provinciale toezichthouder eerder gesteld dat de jaarschijven 2024 en 2025 in evenwicht moeten zijn om in aanmerking te komen voor repressief toezicht bij een jaarschijf 2022 die niet in evenwicht is. Op basis van bovenstaande tabel wordt aan deze voorwaarde voldaan.

De meicirculaire wordt derhalve financieel administratief verwerkt bij het 2e ijkmoment 2021. In de aanloop daarnaartoe worden de specifieke taakmutaties en oormerken inhoudelijk beoordeeld.

3. Uitwerking - de meicirculaire 2021 in detail

De belangrijkste onderdelen van de meicirculaire zijn in onderstaande tabel tot uitdrukking gebracht.

Bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Meicirculaire - mutatie t.o.v. maartbrief 2021 (+ = extra middelen)	3.495	1.561	883	910	682
Waarvan geoormerkte bedragen:					
A. Loon- en prijscompensatie (+ = minder benodigd dan geraamd/vrijval)		490	435	286	58
B. Mutaties in de niet-geïntegreerde onderdelen van de voormalige integratie- uitkering sociaal domein (- = om uit te geven)	-552	-1.026	-1.126	-1.108	-1.085
C. Taakmutaties en wijzigingen in gelabelde uitkeringen en/of geïntegreerde onderdelen m.b.t. het sociaal domein (- = om uit te geven)	-1.991	-84	-64	-55	-46
D. Coronacompensatiemiddelen (- = t.b.v. AR)	-32				
E. Overige mutaties in taken en gelabelde uitkeringen (- = om uit te geven)	-60	-160	-180	-200	-221
Subtotaal geoormerkte bedragen	-2.635	-780	-935	-1.077	-1.294
Effect meicirculaire op het financieel perspectief	860	780	-51	-167	-611

Toelichting op de tabel

Meicirculaire – mutatie t.o.v. maartbrief 2021

Met behulp van een tweetal rekenmodellen is de meicirculaire doorgerekend op basis van de meest recente maatstafaantallen en gemeentelijke (zie bijlage 1) of landelijke verwachtingen over de ontwikkeling in de komende jaren. De uitkomsten zijn afgezet tegen de ramingen op grond van de maartbrief 2021, die is verwerkt in de 2^e begrotingswijziging 2021.

Uit de doorrekening van de meicirculaire 2021 blijkt dat Gouda in 2021 € 3,5 miljoen extra van het Rijk krijgt. Ook in de jaren erna krijgt Gouda meer middelen dan eerder geraamd, maar neemt de omvang af tot € 0,7 miljoen in 2025. Aangezien vanaf 2023 de te oormerken bedragen groter zijn dan de ontvangen extra middelen, werkt de meicirculaire van 2023 negatief uit op het financieel perspectief van de gemeente.

De aflopende reeks wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de negatieve bijstelling van het accres vanaf 2022.

2022: - € 126,5 miljoen

2023: - € 127,4 miljoen

2024: - € 111,3 miljoen

2025: - € 30,7 miljoen

De bedragen zijn structureel en cumuleren dus. Het effect voor Gouda is grofweg het 1/200^e deel. In alle jaren zijn de lagere accressen volgens de circulaire het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaartse bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten.

Het accres is in 2021 evenals in 2020 in verband met de coronapandemie vastgeklekt op het niveau van de meicirculaire 2020 ter waarde van € 1,0 miljard (landelijk).

Naar de laatste stand vindt de herijking van het gemeentefonds plaats per 1-1-2023. Dat levert een onzekerheid op ten aanzien van de doorrekening van de circulaire voor 2023 en verder. In de gepresenteerde uitkomsten eerder dit jaar was Gouda een 'voordeelgemeente'.

Geormerkte bedragen

Ad A. Loon- en prijscompensatie

Gemeenten moeten de stijgende kosten van lonen en prijzen dekken ten laste van de uitkering uit het gemeentefonds. Op aangeven van de provinciale toezichthouder wordt Gouda geacht te rekenen met de percentages zoals genoemd in deze meicirculaire: 1,2% voor looninflatie, 1,4% voor prijsinflatie in 2022. Die percentages zijn lager dan in de meerjarenbegroting 2022-2024 en leiden tot een vrijval/verlaging van de eerder geraamde bedragen.

Ad B. Mutaties in de niet-geïntegreerde onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein

Vanaf 2019 zijn en worden delen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering. Voor sommige onderdelen is dat (nog) niet mogelijk zoals beschermd wonen, participatie (WSW) en Voogdij/18+. Vooralsnog blijven (de mutaties in) deze uitkeringen geormerkt voor het sociaal domein en worden de effecten niet op het financieel perspectief van Gouda afgewikkeld. In 2021 levert dit Gouda € 0,6 miljoen op, vanaf 2022 gaat het om ruim € 1 miljoen euro structureel.

Ad C. Taakmutaties in gelabelde uitkeringen en/of geïntegreerde onderdelen m.b.t. het sociaal domein

Bedragen * € 1.000 (- = meer geld om uit te geven door Gouda; + = minder geld om uit te geven)	2021	2022	2023	2024	2025
Maatschappelijke begeleiding (DU)	-85	0	0	0	0
Inburgering (DU)	21	-46	-25	-16	-6
Armoedebestrijding kinderen (DU)	0	12	12	12	12
Maatschappelijke opvang (DU)	15	13	13	13	13
Vrouwenopvang (DU)	-77	-24	-24	-24	-24
Jeugdzorg: verdringing en lichte jeugdzorgproblematiek	-932	0	0	0	0
Jeugdzorg: POH Jeugd GGZ	-41	0	0	0	0
Jeugdzorg: wachttijden specialistische jeugdzorg	-817	0	0	0	0
Rijksvaccinatieprogramma meningokokken	-16	-17	-17	-18	-18
Rijksvaccinatieprogramma informed consent	-3	0	0	0	0
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	-29	-29	-29	-29	-29
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg	0	-24	-24	-24	-24
Kinderopvang toezicht en handhaving	0	-2	-2	-2	-2
Compensatieregeling Voogdij/18+	-26	0	0	0	0
Verrekening Voogdij/18+	0	32	32	32	32
Totaal taakmutaties sociaal domein	-1.991	-84	-64	-55	-46

Toelichting op de tabel

Maatschappelijke begeleiding (DU)

Conform artikel 18 van de Wet inburgering voorziet het college van burgemeesters en wethouders in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gouda ontvangt hiervoor in 2021 € 85.000 op basis van het betreffende aantal personen op peildatum 11 februari 2021.

Inburgering (DU)

De inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet is met een half jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Daarom wordt de integratie-uitkering verlaagd, met name vanwege de uitvoeringskosten die niet plaats zullen vinden. Daarnaast wordt aan gemeenten een aanvullend bedrag ter beschikking gesteld voor de periode 2021-2026. De compensatie houdt verband met drie aspecten:

1. Ten eerste wordt het budget voor de ondertussen-groep aangevuld vanwege de hogere huisvestingstaakstelling van statushouders in 2021.
2. Daarnaast is in het bestuurlijk overleg tussen het ministerie van SZW en de VNG van 2 februari 2021 afgesproken dat het ministerie van SZW gemeenten in staat stelt om de nieuwe instroom vanaf 1 juli 2021 zo veel als mogelijk in de geest van de nieuwe wet op te pakken. Hierbij kan gedacht worden aan de warme overdracht, brede intake (exclusief leerbaarheidstoets), advies Plan Inburgering en Participatie (PIP), de cursus financiële zelfredzaamheid en periodieke voortgangsgesprekken.
3. Tot slot worden gemeenten ook gecompenseerd voor de extra implementatiekosten waar zij mee te maken hebben door het uitstel van de nieuwe wet.

Armoedebestrijding kinderen (DU)

Betreft de actualisatie van de decentralisatie-uitkering op basis van de CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. Voor Gouda leidt dit tot een lagere uitkering van € 12.000 structureel.

Maatschappelijke opvang (DU)

Betreft de bijstelling vanwege het gebruik van actuelere basisgegevens op landelijk niveau. Voor Gouda leidt dit tot een lagere uitkering van € 15.000 in 2021 en € 13.000 in de jaren daarna.

Vrouwenopvang (DU)

De omvang van de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang wijzigt als gevolg van drie mutaties:

1. Vanaf 2021 is structureel € 1,5 miljoen toegevoegd voor de kosten die voortkomen uit de stijging van het aantal slachtoffers dat contact legt met het Centrum Seksueel Geweld (CSG's).
2. Voor 2021 is sprake van een verhoging met € 5 miljoen ter ondersteuning van gemeenten in het kader van schadelijke praktijken, waaronder eerdergerelateerd geweld, gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking.
3. Ten slotte dragen de centrumgemeenten in 2021 middels een uitname van € 0,17 miljoen bij aan de financiering van het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating.

Daarnaast wijzigt de verdeling over de gemeenten als gevolg van de actualisatie van enkele onderliggende maatstaven.

Jeugdzorg: verdringing en lichte jeugdzorgproblematiek

Het Rijk stelt dit jaar € 613 miljoen euro beschikbaar voor acute problematiek in de jeugdzorg. Van dit bedrag wordt € 493 miljoen euro beschikbaar gesteld via de algemene uitkering van het gemeentefonds. Daarnaast wordt € 120 miljoen euro beschikbaar gesteld via de VWS-begroting (onder andere voor de tijdelijke uitbreiding van de crisiscapaciteit jeugd-GGZ, vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen en het passend maken van accommodaties om de leefomstandigheden van kwetsbare jeugdigen te verbeteren)

De € 493 miljoen kent drie delen. Een deel van € 228 miljoen (Gouda € 932.000) heeft als oogmerk dat gemeenten hiermee in staat worden gesteld om de consultatiefunctie GGZ vorm te geven, wachtlijsten bij lichtere jeugdhulpproblematiek tegen te gaan en om verdringing van andere uitgaven bij gemeenten tegen te gaan.

Jeugdzorg: POH Jeugd GGZ

Een deel van € 10 miljoen (Gouda € 41.000) heeft als oogmerk om het aantal Praktijk Ondersteuners Huisartsenzorg (POH) voor de jeugd uit te breiden.

Jeugdzorg: wachttijden specialistische jeugdzorg

Een deel van € 255 miljoen (Gouda € 817.000) heeft als oogmerk om gemeenten in staat te stellen om extra inzet en regie te kunnen voeren op het voorkomen en aanpakken van wachttijden van (regionaal) ingekochte specialistische jeugdzorg op basis van goede data, zodat kwetsbare kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Rijksvaccinatieprogramma meningokokken

Met ingang van 1 januari 2021 wordt de uitvoering van de vaccinatie tegen meningokokken overgedragen aan de gemeenten.

Rijksvaccinatieprogramma informed consent

In 2021 ontvangt Gouda eenmalig € 3.000 voor de uitvoering van de zogenoemde 'informed consent procedure RVP'. Deze procedure richt zich op het inbouwen van de toestemmingsverklaring in de registratie van het rijksvaccinatieprogramma (RVP), waarmee ouders (en kinderen vanaf 12 jaar) gevraagd worden om toestemming voor het delen van vaccinatiegegevens met het RIVM.

Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening

In 2009 is de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in werking getreden. Het doel van deze wet is een landelijk dekkend stelsel van meldpunten voor onafhankelijke bijstand aan slachtoffers van discriminatie en de registratie van klachten over discriminatie. Alle gemeenten zijn verplicht te voorzien in een antidiscriminatievoorziening (ADV).

Voor de uitvoering van de Wga is in 2009 een bedrag toegevoegd aan de algemene uitkering. Uit onderzoeken blijkt dat deze huidige financiering voor de uitvoering van de Wga-taken al enige jaren tot knelpunten leidt. De meeste ADV's zijn op dit moment zeer krap bemeten en bij het grotere publiek relatief onbekend.

Het kabinet heeft aangekondigd structurele middelen vrij te maken voor de aanpak van discriminatie, waaronder de versterking van de ADV. Om die reden ontvangt Gouda met ingang van 2021 € 29.000 structureel binnen de algemene uitkering zodat de ADV's ruimere budgetten kunnen krijgen om meer activiteiten te kunnen ontplooiën, om zodoende een betere beschikbaarheid en bereikbaarheid voor melders mogelijk te maken. Deze ruimere budgetten zijn ook nodig om de door uitvoeringsorganisaties doorverwezen melders te kunnen bijstaan. Deze structurele extra bijdrage komt neer op meer dan een verdubbeling van de middelen.

Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg

Vanaf 2022 zijn middelen aan de algemene uitkering toegevoegd voor de uitvoering van het wetsvoorstel 'Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg (PHB JGZ). Naar verwachting treedt het wetsvoorstel op 1 januari 2022 in werking. Om een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind te bevorderen en het ontstaan van gezondheids- en ontwikkelingsrisico's voor het kind te beperken, is het van belang tijdig hulp en ondersteuning tijdens de zwangerschap te bieden. Met dit wetsvoorstel krijgen gemeenten de taak een prenataal huisbezoek aan te bieden aan zwangere vrouwen en/of hun gezinnen in een kwetsbare situatie in hun gemeente. De gemeente moet deze taak op grond van de wet opdragen aan dezelfde organisatie die voor de gemeente de JGZ uitvoert.

Kinderopvang toezicht en handhaving

Voor het ondersteunen van gemeenten bij hun handhavingstaak in de kinderopvang stelt het ministerie van SZW vanaf 2022 jaarlijks € 0,55 miljoen ter beschikking via de algemene uitkering. Gouda ontvangt hierdoor jaarlijks € 2.000.

Compensatieregeling Voogdij/18+

In de decembercirculaire 2020 is aan 43 gemeenten compensatie toegekend omdat het budget voor Voogdij/18+ dat zij in 2021 ontvangen niet aansluit bij de kosten die zij (in 2019) hebben gemaakt. De totale omvang van de toegekende compensatie was lager dan hiervoor binnen de integratie-uitkering Voogdij/18+ was gereserveerd. Het restant wordt in deze circulaire aan het objectieve verdeelmodel voor Jeugd toegevoegd. Gouda ontvangt hierdoor € 26.000.

Verrekening Voogdij/18+

De verhoging van de integratie-uitkering Voogdij/18+ (zie onderdeel B. Mutaties in de niet-geïntegreerde onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein) wordt deels gedekt door een verlaging van de algemene uitkering, subcluster Jeugdhulp. Dit 'kost' Gouda € 32.000 structureel per jaar vanaf 2022.

Ad D. Coronacompensatiemiddelen

In de meicirculaire worden ook (weer) middelen beschikbaar gesteld onder de noemer coronacompensatiemiddelen. Het betreft incidentele middelen voor 2021.

Bedragen * € 1.000 (- = meer geld om uit te geven door Gouda)	2021	2022	2023	2024	2025
Heroriëntatie zelfstandigen (DU)	-22	0	0	0	0
Jeugd aan Zet (DU)	-10	0	0	0	0
Totaal taakmutaties sociaal domein	-32	0	0	0	0

Heroriëntatie zelfstandigen

Bij de aankondiging van het tweede steun- en herstelpakket is aangegeven dat gemeenten vanaf 1 januari 2021 ondersteuning bieden aan zelfstandig ondernemers die zich willen heroriënteren. Dit kan grotendeels vanuit de extra impulsen en extra budgetten voor crisisdienstverlening worden betaald. Voor aanvullend maatwerk voor zelfstandig ondernemers is in 2021 incidenteel een (extra) bedrag beschikbaar.

Jeugd aan Zet

Het programma Jeugd aan Zet in crisistijd wordt verlengd met een wintereditie. Het programma beoogt jongeren te ondersteunen die geraakt worden door de effecten van de coronacrisis. Het programma maatschappelijke diensttijd (MDT) (uitgevoerd door de ministeries van VWS, SZW en OCW) is van harte bereid om de jongeren in deze crisistijd te ondersteunen. Het MDT zoekt verbinding met gemeenten. In dit kader heeft elke gemeente € 10.000 gekregen.

Ad E. Overige mutaties in taken en gelabelde uitkeringen

Bedragen * € 1.000 (- = meer geld om uit te geven door Gouda)	2021	2022	2023	2024	2025
Bommenregeling	-54	0	0	0	0
Handhaving energielabel C kantoren	-6	-6	-6	-6	-6
Wet Open Overheid (structureel)	0	-71	-90	-110	-131
Wet Open Overheid (incidenteel)	0	-84	-84	-84	-84
Totaal taakmutaties overig	-60	-160	-180	-200	-221

Bommenregeling

Via de bommenregeling kunnen gemeenten in aanmerking komen voor een bijdrage in de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

Handhaving energielabel C kantoren

In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden. De gemeente is het bevoegde gezag en handhaaft de wetgeving. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten compensatie voor de handhavingslasten.

Wet Open Overheid

Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers de openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de WOO. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (WOB) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de WOO.

Met de beschikbaarstelling van financiële middelen ondersteunt het Rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de WOO. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de WOO, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen.

Bijlage 1

Kerngegevens Gouda meicirculaire 2021

Afdeling Financiën, 8 juni 2021

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Woonruimten							
Woningen			33.725	33.963	34.649	35.558	35.825
<i>verschil t.o.v. voorgaande jaar in #</i>				238	686	909	267
niet-woningen met logiesfunctie			49	49	49	49	49
personen zorginstelling			161	161	161	161	161
uitwonende studenten			253	253	253	253	253
totalen tbv modellen			34.188	34.426	35.112	36.021	36.288
WOZ-waarde							
Gemiddelde woningwaarde			€ 218.000	€ 239.600	€ 241.700	€ 243.600	€ 243.700
woningen (CBS) bedragen x 1.000.000			€ 7.351	€ 8.136	€ 8.374	€ 8.663	€ 8.731
woningen (t.b.v. modellen) bedragen x 1.000.000			€ 7.351	€ 8.136	€ 8.374	€ 8.663	€ 8.731
niet-woningen eigenaren (CBS) bedragen x 1.000.000			€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515
niet-woningen eigenaren (t.b.v. modellen) bedragen x 1.000.000			€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515	€ 1.515
Amendement De Pater (CBS) bedragen x 1.000.000			€ 41	€ 41	€ 41	€ 41	€ 41
niet-woningen gebruikers (CBS) bedragen x 1.000.000			€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475
niet-woningen gebruikers (t.b.v. modellen) bedragen x 1.000.000			€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475	€ 1.475
Inwoners							
Gemiddeld aantal inwoners per woning			2,18	2,20	2,19	2,18	2,17
<18			14.417	14.529	14.579	14.763	14.763
<65			59.272	59.793	60.497	61.658	61.697
65+			14.408	14.866	15.260	15.822	16.222
65-75			8.317	8.254	8.268	8.422	8.551
75-85			4.364	4.830	5.171	5.501	5.725
85+			1.727	1.782	1.821	1.899	1.946
totaal			73.680	74.659	75.757	77.480	77.919
<i>groei totaal in % tov vorig jaar</i>				1,33%	1,47%	2,27%	0,57%
Uitkeringsontvangers							
Bijstandsontvangers per 31-12 van het voorgaande jaar	1.655	1.568	1.717	1.740	1.727	1.798	1.758
3-jaars gemiddelde bijstands- ontvangers (t.b.v. modellen)			1.647	1.675	1.728	1.755	1.761
Uitkeringsontvangers			5.334	5.374	5.448	5.486	5.479
Uitkeringsontvangers -/- bijstands- ontvangers (t.b.v. modellen)			3.687	3.699	3.720	3.731	3.718